



Nacka Miljövårdsråd



Saltsjöbadens Naturskyddsförening

Nacka 2020-04-06

Till: Mark- och miljööverdomstolen
Svea hovrätt, Avd. 6
Box 2290
103 17 Stockholm
Svea.avd6@dom.se

Kopia: svea.hovratt@dom.se

Mål M 10996-19 – utveckling av talan, bevisning etc.

I tillägg till vad undertecknande föreningar ("Föreningarna") tidigare anfört i Mark- och miljödomstolen får härmed anföras följande.

1. Strandskydd

Syftet med strandskyddet är att **långsiktigt** trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten (MB 7:13).

I målet är det fråga om att lämna dispens från dessa i miljölagstiftningen uppställda regler. Dispens kan endast ges om den är förenlig med strandskyddets syfte och den skall lämnas med stor **restriktivitet** (prop. 1997/98:45 del 1, s. 317 f och prop. 2008/09:119 s. 53).

Det aktuella området ligger inom ett **naturreservat**, vilket är inrättat inom ett av rikets så kallade "**primära rekreationsområden**" (MB 4:2).

Föreningarna menar att lagens krav är viktiga och skall upprätthållas, inte minst i detta fall. Skutviken ligger i ett skyddat område, som dessutom är av riksintresse. Viken har dokumenterat viktiga kvaliteter både för det allmänna friluftslivet och för naturvärdena på land och i vattnet.

Kommunen agerar varken långsiktigt eller restriktivt i sin hantering av strandskyddet, vilket framgår av det som anföras nedan.

2. Kommunens överklagande i detalj

Med anledning av vad kommunen anfört i sitt överklagande daterat den 17 oktober 2019 ("**Överklagandet**") får Föreningarna kommentera samtliga punkter och påståenden i tur och ordning enligt följande.

- i. **Kommunen** (Överklagandet sid 2, st 2-3) - i huvudsak anges följande: "*Det har pågått båt- och varvsanknuten verksamhet på den aktuella platsen sedan 1930-talet.*"

Föreningarna: Kommunens egen utredning i ab 13 slår fast att verksamheten på platsen bedrivits "i liten skala och på fritidsbasis", detta i princip sedan decennier. Det har aldrig, åtminstone inte sedan 1960-talet, bedrivits någon verksamhet som på något sätt är jämförbar med den som kommunen och arrendatorn nu planerar.

Den planerade verksamheten kommer att ha en helt annan avhållande inverkan på allmänhetens tillgång till området. I arrendeavtalet förutsätts till och med att området skall få inhägnas, se §10, p. 7 i det gällande arrendeavtalet, ab 14.

Vidare planerade kommunen tillsammans med Pampas Marina för knappt 20 år sedan att ändra användningen av området. Ett avtal slöts 2002 och den fritidsbetonade verksamhet som dittills bedrivits av Klas-Åke Bergfelt lades ned (se ab 13, sid 8 och 12). Det projekterades istället för bostadsexploatering och permanentboende på motsvarande sätt som Pampas Marina bedriver i Solna. Exploateringen skrinlades emellertid efter ett par år och 2005 tog Rolf Zander och Safari Marina över området och inledde igen en verksamhet i mindre skala. Under de tre åren mellan 2002 och 2005 bedrevs det under en längre period ingen verksamhet alls på området. Enligt Föreningarnas uppfattning gör det längre verksamhetsuppehållet under Pampas Marinas tid att området därefter inte legalt tagits i anspråk, varför området idag inte alls kan anses vara ianspråktaget i lagens mening.

- ii. **Kommunen** (Överklagandet sid 2, st 4-6), i huvudsak anges följande: "*Kommunen vill här framföra att utgångspunkten om ett år, mellan rivning av tidigare byggnad och ansökan om strandskyddsdispens för ny byggnad, blir orimligt kort i aktuellt fall.*"

Föreningarna: Tidsåtgången och problemen med detta är inget annat än en osammanhängande efterhandskonstruktion från kommunens sida.

Kommunens egen utredning (se ab 13, t.ex. sid 23) slår beträffande båthallarna redan 2008 fast bl.a. att "särskilt sidoskeppen och norra gavelväggen är illa åtgångna" och "delarna av verkstadsbyggnaden... bör rivras".

Samma utredning (ab 13, sid 21) bekräftar också att "All mark och sediment där varvsverksamhet förekommit är vanligen starkt förorenad. Användning av platsen för andra ändamål skulle medföra behov av en omfattande sanering".

Kommunen planerade för restaurang- och caféverksamhet och slöt 2011 avtal om detta med arrendatorn. Både rivnings- och saneringsbehov stod således klart för

kommunen i god tid. Varken rivningsarbetena eller själva saneringen av området tog mer än några veckor i anspråk.

Vidare anför kommunen att kommunen ville avvakta andra beslutsprocesser innan de planerade för ersättningsbyggnaderna. Enligt Föreningarna avvaktade kommunen här på egen risk. Allt annat vore orimligt och skulle öppna för att tiden mellan rivning och uppförande av ersättningsbyggnader aldrig skulle kunna begränsas och uppehållet i ett ianspråktagande skulle i princip alltid potentiellt kunna bli hur lång som helst.

Om kommunens påståenden i denna del vore sanningsenliga skulle rimligen ansökan om dispens ingivits i mitten av maj 2015. I stället väntade kommunen i över 13 månader med dispensansökan och då var den dessutom bristfällig och fick både revideras och kompletteras.

Föreningarna hävdar att tiden om ett år inte är orimlig i det aktuella fallet. Tidsutdräkten är fullt ut kommunens eget fel och i Överklagandet försöker kommunen blanda bort korten genom hänvisningar till redan långt tidigare kända omständigheter.

Befintliga byggnader revs för snart 8 år sedan - området har således i denna del inte varit ianspråktaget kontinuerligt och strandskyddet har återinträtt, vilket utesluter att det t.ex. skulle vara möjligt att uppföra så kallade ersättningsbyggnader.

- iii. **Kommunen** (Överklagandet sid 3, första stycket), i huvudsak anges följande: "... *de åtgärder som dispensen avser ... motverkar*" inte strandskyddets syfte.

Föreningarna: Ett båtvarv är en mycket smutsig och bullrig verksamhet, som är avskräckande både för människor och djur. Ingen motsvarande, för allmänheten inskränkande verksamhet har tidigare bedrivits på platsen, i vart fall inte sedan 1960-talet. Området har tidigare inte varit ianspråktaget på detta sätt. Varken tidigare byggnader eller nuvarande verksamhet har en avhållande karaktär i den grad kommunen vill ge sken av och åberopar.

Mitt bland lyftkranar och båtar är det självklart en utopi att vidmakthålla en fri passage för allmänheten. Lyfta och hantera hundratals båtar per säsong är en riskfylld verksamhet, som inte kan kombineras men hundpromenader, förbipasserande dagisgrupper och annat friluftsliv i naturreservatet. En inhägnad, vilken kommunen och arrendatorn följdriktigt också avtalat om, kommer att vara oundviklig. I Fisksätra (grannhamnen) är det höga stängsel och taggtråd långt ut i vattnet som krävs och också finns.

Inget som kommunen angett antyder att den aktuella verksamheten skulle kunna bedrivas på ett säkert sätt, eller ens försäkras, utan en ordentlig inhägnad.

- iv. **Kommunen** (Överklagandet sid 3, st 3-5), i huvudsak anges följande: "... *båthallarna för sin funktion måste placeras vid vattnet*".

Föreningarna: Precis som Mark- och miljödomstolen slagit fast är det inte tillräckligt skäl att ett båthus måste ligga vid vattnet för att strandskyddsdispens ska beviljas. Det saknas helt utredning både (a) kring behovet för anläggningen som sådan och (b) för alternativa placeringar. Det finns inte heller något angivet

om några kumulativa effekter av exploateringen och den utökade verksamheten – tillfartsväg, parkering, fiskeri är bara några exempel på saker där det konstaterats en betydande påverkan, men där utredning ändå saknas.

Det finns i närområdet åtminstone 5 andra varv eller hamnar som alla ligger utanför naturreservatet och där, såvitt känt ingen vidare dispens från strandskyddsbestämmelserna skulle behövas för den aktuella verksamheten.

Den bristfälliga planeringen och utredningen exemplifieras av följande. På 1990-talet stängde kommunen ner Neglingevarvet i den närbelägna Moranviken. För närvarande läggs Jaktvarvet på Solsidan ner - enligt exploatörens senaste årsredovisning planeras i enlighet med ny detaljplan byggstart för bostäder 2022. Arrendatorn i Skutviken bedriver redan varvsverksamhet i grannhamnen Fisksätra marina, där kommunen länge varit storägare och så sent som 2017 rapporterade om satsningar på totalt 80 mkr, se vidare <https://www.nvp.se/Arkiv/Artiklar/2017/01/marina-dyr-men-lyckad-satsning>.

- v. **Kommunen** (Överklagandet sid 3, sista stycket), i huvudsak anges följande: "*Det enskilda intresset... bör väga över det allmänna intresset*".

Föreningarna: Det enskilda intresset kan, som ovan anförts, tillgodoses på ett antal olika sätt. Det föreligger ingen utredning, varken beträffande behovet av verksamheten/dess utökning eller av alternativa placeringar härför.

Det allmänna intresset å andra sidan är mycket starkt inom det aktuella området, som är klassat som naturreservat inom ett av rikets så kallade "primära rekreativsområden", där enligt Föreningarna restriktiviteten för dispenser från strandskyddet bör vara som allra störst.

Privatiseringseffekten av ett varv går nästan inte att överskatta - tung industriell verksamhet, stora kranar, byggnader på över 9 meter etc. Värdena för det allmänna friluftslivet ruinerar på ett stort område i och kring Skutviken, sannolikt delvis också på andra sidan Lännerstasundet.

Muddring, sprängning, pålning etc. planeras för genomförande av de åtgärder som den sökta dispensen avser. På kort sikt kommer dessa åtgärder, som inte är tillåtna inom naturreservatet, att ha en stor negativ påverkan på både djur- och växtliv i Skutviken och områden där omkring.

På lång sikt, om den otillåtna muddringen och sprängningen skulle genomdrivas, skulle viken komma att trafikeras av fler, tyngre och mer djupstickande båtar. Detta skulle effektivt komma att ruinera vikens förutsättningar för att vara en plats där skärgårdsfisken kan reproducera sig.

- vi. **Kommunen** (Överklagandet sid 4, första stycket), i huvudsak anges följande: "... *varvsverksamheten... vårda kulturhistoriskt intressanta miljöer*".

Föreningarna: De kulturhistoriskt intressanta båthallarna revs 2012, med korrekta insatser hade de kunnat räddas. Kommunens egen utredning 2008, ab 13, sid 22, bedömde att de befintliga byggnaderna/båthallarna från 1930-talet kunde, förvaltade på rätt sätt, finnas kvar ändamålet kulturhistoriskt intressanta byggnader. En förutsättning var att en vård- och underhållsplan för byggnader och infrastruktur skulle tas fram och följas upp.

Även en större del av varvets ursprungliga maskinella utrustning fanns ännu bevarad då kommunen gjorde sin utredning 2008. Även denna befanns vara relevant i ett kulturhistoriskt perspektiv.

Den maskinella utrustningen är inte längre bevarad och återstående snickarbodar har totalt ignorerats. Både arrendatorn och kommunen har låtit denna sista del av det intressanta kulturarvet förfalla bortom räddning.

De planerade byggnaderna är moderna och ritningarna andas överhuvudtaget inget av ett kulturarv, se ab 84.

3. Ersättningsbyggnad

En så kallad ersättningsbyggnad skall i strandskyddssammanhang i huvudsak motsvara den tidigare byggnadens storlek, utformning och placering. I enlighet med vad som tidigare anförts anser Föreningarna anser inte att det i förvarande fall kan bli fråga om ersättningsbyggnader, men noterar ändå följande beträffande föreslagen "ersättningsbebyggelse":

Bebyggd yta skall öka med över 50%. De tidigare byggnaderna omfattade totalt ca. 1.200 kvm (ab 13, sidan 16). Bygglovets kommunen lämnat avser totalt 1.855 kvm.

Bygghöjden skall öka med nära nog 75%. De tidigare byggnaderna hade en fri höjd på upp till 4,9 meter (ab 13, sid 16). Bygglovets kommunen lämnat avser byggnader med en fri höjd på 8,5 meter (ab 84).

Föreningarna bestrider att det under dessa förutsättningar kan vara fråga om ersättningsbyggnader. De stora skillnaderna kommer att göra platsen "mer ianspråktagen" och, i strid med gällande regler verka mer avhållande på allmänheten respektive inkräkta mer på naturvärdena som strandskyddet skall värna.

4. Fiskeri

I tillägg till vad Föreningarna tidigare anført beträffande fiskeriet har det nyligen också framkommit att även fiskerättshavarna i skärgården i allmänhet är mycket bekymrade över de viktiga lek- och fiskevikarna. Enligt ett initiativ som det rapporterades om i vintras, se vidare <http://www.skargarden.se/nya-fredade-omraden-kan-komma-redan-till-varen/>, kan det bli fråga om att specifikt skydda ett 30-tal vikar i skärgården redan under våren 2020. Signifikativt är att "skärgårdskommunen Nacka" inte har med en endaste vik.

Det aktuella initiativet understryker allmänintresset av att upprätthålla strandskyddet och bibehålla Skutviken orörd.

5. Bevisning

Utöver den bevisning som åberopats i Mark- och miljödomstolen åberopar Föreningarna nu också följande bevisning.

Vittnesförhör med Sven Fernqvist, närboende; att höras om verksamheten på platsen från 1960 och framåt för att bevisa att någon egentlig varvsverksamhet inte förekommit på platsen på mycket länge samt att det under en längre period under åren 2002 till

2005 inte förekom någon verksamhet alls i Skutviken.

Föreningarna förbehåller sig rätten att återkomma med ytterligare bevisning.

6. Övrigt

Det ovan anförda inges nu som sagt i tillägg till det som Föreningarna tidigare anført i Mark- och miljödomstolen och Föreningarna yrkar ånyo på syn både i den aktuella Skutviken och det närliggande Fisksätra. Frågorna i målet är mångfacetterade och omfattande och ett besök på plats är av största vikt för att kunna få till stånd en korrekt bedömning av helheten.

Handlingarna vi gärna skulle vilja få oss tillsända från handläggningen i Mark- och miljödomstolen är ab 81 till och med 86. Dessa kan gärna skickas elektroniskt per e-mail. Vänligen meddela om filerna skulle bli för stora så återkommer vi med en postadress för en försändelse med papperskopior. Baserat på dessa handlingar förbehåller sig Föreningarna rätten att komplettera sin talan senare.

Som ovan,

Saltsjöbadens Naturskyddsförening

Nacka Miljövårdsråd

Gudrun Hubendick

Jan Åman